

**Wilson
Center**

Digital Archive
International History Declassified

digitalarchive.wilsoncenter.org

January 16, 1960
**Report from Col. V. Terziev Military
Counterintelligence Activity in 1959**

Citation:

"Report from Col. V. Terziev Military Counterintelligence Activity in 1959", January 16, 1960, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 3, Record 3, File 366. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group.
<https://wilson-center.drivingcreative.com/document/111446>

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

СПУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"	
РАЗПОВЕРЕНО	
по Рег. №	1165
от	28.05.2004г.

Строго-секретно! 2

Екз. № 1
A15

О Т Ч Е Т Е Н Д О К Л А Д

за работата на управление V-ДС през 1959 г.

През отчетната година управлението в работата си се е ръководило от партийните решения и указанията залегнали в заповедите на ръководството на МВР. Основните въпроси от работата управлението е разработвало в шестмесечни перспективни планове. Особено внимание е обръщано на подобряването на контраразузнавателната работа, опазването на тайната по бойната техника и секретните документи, Подобряване работата в борбата срещу измената на родината, с цел бързото изясняване на разработките по тази линия и своевременно долавяне всички намерения за измена. Установяване, изучаване и обезпечаване с агентура вражеския контингент сред новия набор, а така също и необезпечения с агентура контингент от офицерския, сержантския и волнонаемен състав в армията и трудова повинност. Подобряване работата по обкръжението на военнослужащите и военните обекти. Подобряване работата с агентурата - придобиване на качествена агентура съобразно конкретните оперативни нужди, подобряване ръководството и възпитанието на агентурата, проверка на същата и прочистването на апарата от предателска и неработоспособна агентура. Доизграждането на резидентурите и подобряване работата с тях. Подобряване взаимодействието и координацията с другите органи на МВР и МНО и решително подобряване стила и метода на работата както на ръководящия, така и на оперативния състав.

x x x

Ръководството на управлението, считайки контраразузнавателната работа като основен въпрос от цялостната агентурно-оперативна работа, през годината е обръщало особено внимание

2.-
A/H

на отделите, отделенията и оперативния състав и е оказвало конкретна помощ на същите.

През отчетния период оперативния състав при управлението е работил по 19 активни разработки и 70 предварителни, или всичко 89 разработки с окраска "шпионаж" от всичко 236 разработки водени в управлението, срещу 137 от всичко 362 през 1958 г. От посочените 89 разработки 42 са новооткрити през годината, а останалите са заварени в началото на годината и получени през годината от други органи на ДС. По разработките са протичали общо 98 лица. Най-много разработки са водени по гръцка линия-13, следвани по турска-12, израелска-9, американска и австрийска по 7, английска 6, френска 5 и т.н.

От протичащите по разработките лица, 18 са от буржоазен произход, 30 чиновнически и занаятчийски, 41 бедно и средно селски и 9 работнически. По служебно положение същите се разпределят: офицери-7, старшини-3, войници-32, волнонаемни-14 и цивилни-42.

От горепосочените 89 разработки през годината са реализирани-5, изяснени и прекратени-28, при които не са потвърдени първоначалните данни, изпратени са на други органи на ДС-7 и преминали в ОНД-22. В края на годината остават да се водят 27 разработки за шпионаж, от които 11 активни и 16 предварителни.

Освен горните разработки през годината в управлението са водени още 12 анонимни разработки за шпионаж, от които 5 са изяснени.

Прави впечатление, че през годината в сравнение с 1958 г. в управлението са водени по-малко разработки по контра-разузнавателна линия. Това се дължи на значителното подобрене в работата по изясняването на сигналите. Сравнително бързото изясняване на сигналите предпази оперативния състав от завеждане на разработки по сигнали, незаслужаващи оперативно внимание. Въпреки това, обаче, факта че през годината не е разкрит и разобличен шпионин от армията и трудова повинност, говори за известни слабости в работата, които довеждат до безрезултатност.

От реализираните и изяснени разработки по-характерни са следните:

Анонимна разработка "Шинел" - заведена през м.май 1959г

3. ~~ДМ~~

в отдел I-ви по повод намерени ръкописни бележки в джобовете на загубен войнишки шинел с подробни данни за дислокацията на гръцката армия понастоящем. Освен бележките в шинела е намерен и адреса на лицето Димитър А. Димитров, ул. "Димитър Петков" 64 - София. От извършената проверка се установи, че ръкописните бележки са най-характерни данни от строго поверителна сводка на Разузнавателно управление при ГЩ. В сравнително късо време се проведоха много мероприятия, като се изходи главно за разкриване близките връзки на лицето, чийто адрес е намерен в джоба на войнишкия шинел. Вербован беше подходящ агент, проведе се секретен обиск и зашифрован разпит на въпросното лице. От проведените мероприятия се установи, че сводката на Разузнавателно управление е ползвана от командния състав на 1-ва стрелкова дивизия, при което командира на разузнавателна рота счел за необходимо да продиктува на своите войници най-характерните данни, които да ги знаят и ползват при нужда. Така записаните данни били загубени заедно със шинела от войника Димитър Иванов Николов от разузнавателната рота на дивизията. От разпита на същия се изясниха всички въпроси и разработката беше закрита.

ЛПР "Пирев" - заведена в отдел VIII на цивилно лице, бивш волнонаемен, за което се получи данни, че през 1951 г. в с. Богослов, Кюстендилско се е срещал с изменници на родината. По обекта се използваша двама агенти, но същите не можах да разрешат стоящите пред разработката задачи. Наложи се да бъде маршрутиран агент на Окръжно управление МВР-Кюстендил в Търговишко при обекта, който при поставени от нас задачи и линия на поведение успя да разреши основните въпроси на разработката. Установи се, че обекта действително през лятото на 1951 г. се е срещал с изменниците Костадин Васев Шиakov и Тодор Алайнов, прехвърлени на наша територия, на които е дал интересувашите ги данни и е получил от тях туристически обувки и една забрадка. Разработката беше реализирана чрез филтрация. При разпита обекта покри данните по разработката и посочи втора среща с изменниците, при която единият от тях предложил да донесат от Югославия радиостанция, чрез която да се свързват. Не се установи същия да е предал сведения от военен характер. Материалите по филтрацията

4. - ~~XX~~

са изпратени на Окръжно управление МВР-Кюстендил, тъй като се получиха данни за лица от същия окръг.

От разработките, които остават да се водят в управлението, по-характерни са следните:

ГАР "Изменници", която се води в отдел I-ви с обекти о.з. полковник и жена му, които са изменници на родината и се занимават с активна разузнавателна дейност срещу нашата страна. В резултат на проведените мероприятия през годината, чрез агент "Петър" беше установена връзка с обектите. През м.август 1959 г. последните изпратиха писмо от Италия до другарката на агент "Петър", с което искат агента да им изпраща сведения за нашата страна. През м.септември с.г. по наши указания агента отговори на писмото им и изяви желание да изпълнява тяхните задачи. Предполага се, че подробни указания по този въпрос агента ще получи от трето лице. Във връзка с новата година, от агента им беше изпратена честитка. Установи се обаче, че агента без да ни уведоми е доверил на жена си за сътрудничеството си с ДС, по повод на което същата е проявила известен страх от кореспонденцията си с обектите. Това наложи в последно време да се провеждат мероприятия по укрепването на агента и жена му.

Активни мероприятия в това отношение са проведени и по ИД "Адютант" с обект активен изменник на родината, който понастоящем е в близък контакт с бившето царско семейство.

ЛПР "Кочев" в отдел V-ти с обект гражданин от окръжението на аеродром Доброславци. Разработката е заведена въз основа на агентурни данни, че обекта проявява интерес към аеродрома. В процеса на работата по разработката тези данни се потвърдиха и се установи още, че същия системно посреща и изпраща влаковете, с които пътуват военнослужащите от гарнизона, стреми се да подслушва тяхните разговори и ги наблюдава. Установи се, че брата на обекта е бил преводач в американската легация и е изпълнявал шпионски задачи, за която му дейност през 1951 г. е реализиран, но при задържането му същият се е самоотровил. Установиха се още характерни връзки на обекта, като обект на управление II-ДС за шпионаж, бивш полицейски разузнавач и др. В последно време се получиха данни, че обекта събира сведения

5.-

AM

и от стопански характер. По обекта работят агент и доверителна връзка, които се ползват с доверие пред същия. Изготвен е съвместен план с управление II-ДС за по-нататъшното разработване на обекта.

Трябва да се отбележи, че в работата по разработките с тази окраска, оперативния състав проявява по-голяма активност и се провеждат по-смели и целенасочени мероприятия, което е видно от по-горепосочените разработки. При почти всички случаи, където обстановката, налага, работата се координира с териториалните органи на ДС.

Като слабост трябва да се посочи, че несвоевременно се прави проверка на агентурата, работеща по разработките, в резултат на което се допусна при редица разработки агентурата да преувеличава данните и ни въвежда в неправилна насока при воденето на разработките. Такива случаи има в отдел VI с ГПР "Предатели", в отдел VII с ЛПР "Предател", в отдел IX с ЛПР "Винаров" и др.

Освен по разработките през годината оперативния състав е работил и по 401 ОНД, представляващи шпионски контингент, от които 43 са новооткрити, 20 са преминали от друг вид разработки, а останалите са заведени и получени от други органи на ДС. През годината са изяснени и прекратени 42 ОНД, изпратени са на други органи на ДС 143, обектите по 7 са вербовани и в края на годината остават 209. От тях най-много са обектите, които подържат връзки с лица от капиталистически страни-78, следвани от близки на изменници на родината-54, завърнали се изменници-29, били в капиталистически страни-23 и т.н.

Трябва да се отбележи, че през годината по някои обекти на ОНД са провеждани активни мероприятия особено по завърнали те се изменници на родината, с цел доизясняване дейността им зад граница и установяване сегашните им намерения. В това отношение са постигнати известни успехи. Чрез агентура се установи допълнително, че завърнал се изменник на родината /сега трудовак/ в Турция доброволно е събрал сведения между изменници и ги е предавал на френския разузнавач Фубел срещу пари, друг изменник, осъждан за шпионска дейност в полза на гръцкото разузнаване продължава да стои на враждебни позиции, трети след проверка на данните

6.- 150

дадени във филтъра чрез агентурата е доведен до пълно разложение и пр. Работата по обектите на ОНЦ, представляващи шпионски контингент в повечето случаи обаче се ограничава по местослужене на обектите. Все още е слаба работата по обкръжението на същите. По тази причина на някои места се получават малко сигнали за шпионаж сред контингента, а в отдел VIII от получените сигнали за шпионаж през 1958-59 г. нито един не се отнася до определен шпионски контингент.

Трябва да се има предвид, че оперативния състав през годината е провеждал агентурно-оперативни мероприятия и по военни служашите, за които има известни данни, уличаващи ги като шпионски контингент каквито са заделени към 1060.

През годината са получени 200 сигнала за шпионаж, от които по-характерните /80/ са заведени на контрол в управлението от където са давани конкретни указания по изясняването им. От получените сигнали 62% са получени чрез агентурата, 13% от други органи на ДС и 25% от доброволни заявители. По 25 от тях са заведени разработки, 15 остават неизяснени, а останалите са изяснени, като данните за този вид вражеска дейност не са потвърдени.

В сравнение с 1958 г. през отчетния период ръководството на управлението оказва по-системен контрол и помощ по изясняването както на всички сигнали, така и на сигналите за шпионаж. Изясняването на сигналите става в сравнително кратък период от време. Характерен сигнал, който е в процес на изясняване може да се посочи следния:

На 28.XI.1959 г. младите войници Стефан Димитров Добранов и Иван Николов Селимов от поделение 50020-Пловдив са имали свиждане в поделението с лицето Петър Йозов Изамски от гр.Пловдив. Същите са разказвали на лицето за живота в поделението.

От извършената проверка и проучване на случая се установи следното. Лицето Петър Йозов Изамски е католически поп в гр. Пловдив и се води на разработка за шпионаж от Градско управление гр.Пловдив. За младия войник Селимов е установено, че е католик и преди да дойде в казармата се е готвил да става католически поп. Същия е бил в много близки отношения с лицето Изамски и постоянно са били заедно в цивилния живот. Установено е също така, че младия войник Селимов има роднина - Атанас Францов Се-

7.-

151⁸

лимов - католички поп, който също се води на разработка за шпионаж от Градско управление МВР-Пловдив.

За младия войник Добранов се установи, че е също католик и има чичо Богдан Стефанов Добранов - кандидат владика по католичка линия в гр.Пловдив и се води на активна разработка за шпионаж също от Градско управление на МВР-Пловдив.

Съвместно с Градско управление МВР-Пловдив ще бъдат разгледани материалите за горепосочените обекти и набележат съответни мероприятия, като ще се вземе отношение към младите войници.

Все във връзка с работата ни по контраразузнавателна линия, трябва да се отбележи, че оперативния състав през годината отдели голямо внимание на работата по опазването на секретните документи и секретната материална част. В началото на 1959 г. се изгубиха такива секретни документи, като "Инструкцията за изготвяне и предаване на донесения от постове и командните пунктове на радиотехнически войски" в радиотехническият пост в с.Радишево, Плевенско, "Програмата за бойната подготовка на войниците от подразделенията на зенитния артилерийски полк" в поделение 80230-София, строго-секретни обобщени сведения за щатните длъжности на срочнослужещите в поделение 75500-София и др. Наложих се ръководството на управлението да проанализира състоянието на агентурно-оперативната работа в това отношение и причините за изгубването на документите. На редица места агентурно-оперативната работа по опазването на секретните документи и секретната материална част беше подценена. Съществуваха известни слабости в ръководството и възпитанието на агентурата използвана в тази насока. Редица военнослужащи са проявявали небрежно отношение към опазването на секретните документи и издаване на военна тайна, за което недостатъчно е сигнализирано командването от наша страна.

През м.февруари 1959 г. управлението изготви конкретен план за подобряване на агентурно-оперативната работа по опазване на секретните документи и военната тайна, който бе изпратен на отделите за изпълнение. Съгласно плана оперативния състав направи преценка на своята работа в тази насока и набележа конкретни мероприятия за подобрене на същата. Подобри се значително агентурно-оперативната работа в секциите в армията. Направи

се преоценка на материалите за работещите в секциите, при което на някои места се оказаха такива неподходящи и чрез командването същите бяха отстранени каквито само в поделенията, обслужвани от отдел I-ви са 50. Придоби се агентура и доверителни връзки в онези секции, където нямаше такава и се подобри ръководството на същата. Освен тази агентура по опазването на военната тайна се използва и почти цялата агентура от офицерския състав.

През годината от поделенията на армията са изгубени 16 секретни документа, 10 от които са изгубени преди изпратения план за активизиране на работата по опазването на секретните документи и военната тайна, а през 1958 г. са изгубени 63 документа. При всички случаи на констатирани нередности в секциите своевременно е докладвано на командването, което е взело съответни мерки.

Трябва да се отбележи, че все още ръководството на агентурата в секциите се ръководи в повечето случаи шаблонно. Не се изучава обкръжението на работещите в секциите, което се потвърждава от следния факт. Началник на секретна секция в едно от централните управления на МНО е сключил брак с жена, обект на ДС за шпионаж, което ОР е разбрал след една година и то по данни от съответните органи на ДС.

С цел предпазване военнослужащите от издаване на военна тайна и повишаване революционната им бдителност, от ръководството на управлението са изнесени специални доклади пред офицерите от Софийския гарнизон. Изнасянето на такива доклади се утвърждава като система в работата ни, каквито бяха изнесени и в редица поделения от оперативния състав, в резултат на което някои военнослужащи започнаха доброволно да съобщават сигнали в това отношение. Така на 19.XI.1959 г. мл.матрос Станислав Георгиев Петров от дивизион "брегова охрана" гр. Варна доброволно е съобщил на началник отделение 1-во при отдел IX на управлението, че през лятото на 1958 г. като цивилен, работейки в хотелите на "Златните пясъци" се е запознал с Жанин Лъклер - френска гражданка, която преди 2 години дошла в България заедно с мъжът си и били преподаватели по френски език в София. Жанин Лъклер му се обяснила в любов, като му доверила, че в Париж имала триетажна къща, в Италия вила и го помолила да отиде заедно с нея във

9.-453¹⁰

Франция, където тя ще се разведе с мъжът си и ще се ожени за него. Казала му още, че може да му издайства паспорт за САЩ от Франция. Доверявала му е, че мрази комунистите и го агитирала да не влиза в ДКМС. Имала лека кола и често ходила в Цариград. Впоследствие същите редовно си кореспондирали, като Жанин много настоявала Попов да недоверява на никой за връзките си с нея.

През м. февруари 1959 г. Попов изпратил много поздрав на Жанин чрез свой приятел, който отивал в София, по който повод тя му писала, че му се сърди, затова, че е доверил за връзките им на трето лице. Писала му да не ѝ се обажда, а тя щяла да го потърси, но досега не го е потърсила. Работата по изясняването на сигнала е координирана с II управление ДС.

Важно условие за успехите ни в контраразузнавателната работа е координирането на работата с териториалните органи по места, съгласно изискванията на МЗ 62. В сравнение с миналите години, през отчетния период са постигнати известни успехи в това отношение. Отдел I-ви ползва по разработки и изучаването на обкръжението 25 агента на други органи на ДС, отдел IX ползва 8 агента на Окръжно управление МВР-Варна и 6 агента на Окръжно управление МВР-Бургас, а последните две управления ползват на отдел IX към 25 агента. Такова е положението и при останалите отдели. Случая с работата по ЛПР "Пирев" в отдел VIII, където основните въпроси на разработката разреши агент на Окръжно управление МВР-Кюстендил показва също доброто сработване с другите органи на ДС.

Координирането на работата с териториалните органи на ДС особено се налага по изпълнението на МЗ 276 относно работата по пребиваващите в нас лица от капиталистическите страни. По изпълнението на заповедта управлението, отделите и отделенията са координирали работата си със съответните органи на ДС, но трябва да се отбележи, че това стана в последно време и за сега особени резултати не са получени.

Все още в управлението се намират отделни оперативни работници, които не оценяват правилно този въпрос и не търсят съдействие от териториалните органи, каквито са случаите при някои работници в отдел VI в Пиринския край и Елин Пелин. На същите е обърнато внимание по този въпрос.

10.- 454

Като слабост по изпълнението на МЗ 62 трябва да се отбележи, че някои териториални органи малко сигнали ни дават за проявен интерес към армията, което показва, че не поставят задачи на своята агентура в това отношение. Допускат се известни слабости и по координиране работата при движението на капиталистическите дипломати в страната.

В заключение може да се каже, че въпреки постигнатите успехи в някои отношения на контраразузнавателната работа, все още същата е незадоволителна. Това се дължи главно на обстоятелството, че макар и шпионския контингент да е приведен в известност и обезпечен с агентура, то съществуват сериозни слабости в ръководството и възпитанието на агентурата. Недостатъчна е агентурата с добри възможности за работа в това отношение, а и на наличната не се използват възможностите, в резултат на което липсват резултати в работата. При работата по разработките не се анализират достатъчно данните за обектите, по която причина не се насочва агентурата и не се заплануват мероприятия за разрешаване основните въпроси.

Незадоволителна е работата също и по изучаване обкръжението на военнослужащите, което се вижда от някои горепосочени примери. Това, че трябва да се обърне особено внимание на работата по обкръжението ни показват данните по ЛПР "Морж". Последната беше заведена на старши офицер от МНО, въз основа на данни, че чуждото разузнаване чрез свой агент е научило от обекта строга секретни данни за строителството на военни обекти. Установи се, че обекта е бърбивец и е говорил по военното строителство пред обекти на управление II-ДС, уличаващи се в шпионаж в полза на чуждото разузнаване. Предстои разпит на обекта и предложение за извеждането му от армията.

По отношение профилактиката за издаването на военната тайна както в поделенията, така и при гражданите ведомства свързани с армията, работата е все още незадоволителна. За повечето от нарушенията по отчетността и съхранението на секретните документи се установява при разследваните случаи на изгубените вече секретни документи.

От горния анализ по състоянието на контраразузнавателната работа е видно, че ръководството на управлението следва да

11. - 157

вземе мерки за качествено подобряване на работата по тази линия, изразяващо се в придобиване на качествена агентура и използване всички възможности на наличната съчетано с комбинативност и проверка на последната. Следва да се провеждат повече и по-системно профилактични мероприятия по отношение опазването на военната тайна.

х х х

Друга форма на вражеска дейност, която се проявява в армията и трудова повинност е измяна на родината. През отчетния период по тази линия в управлението са водени 96 разработки със 108 лица, срещу 135 разработки със 171 лица през 1958 г. Водените през годината разработки по вид се разпределят: ЛАР-17, ГАР-2 с 10 лица, ЛПР-73 и ГПР-4 с 8 лица. От тях през годината са новооткрити 44 с 54 лица, получени са от други органи на ДС 12 с 13 лица, а останалите 40 с 41 лица са заварени в началото на отчетния период.

Протичащите обекти по разработките по служебно положение се разпределят: офицери-1, сержанти-3, войници-95, волнонаемни-6, цивилни-3. Посочения офицер през есента на 1959 г. е уволнен. По социален произход лицата се разпределят: от кулашки и буржоазен-23, от бедно и средно селски-67, от чиновнически-9 и от работнически-11. Членове са на ДКМС 66, а останалите 42 са безпартийни.

От водените разработки по тази линия през годината са реализирани 30 с 39 лица, изяснени и прекратени по недоказаност 15 със 17 лица и препратени са на други органи на ДС-11 разработки. В края на отчетния период остават 17 разработки с 18 лица - ЛАР-4, ГАР-1 с 2 лица и ЛПР-12.

От реализираните разработки 4 с 11 лица са реализирани чрез следствие, 9 лица протичащи по 8 разработки са вербовани и 19 лица протичащи по 18 разработки са разложени чрез агентурата и филтрирани чрез разпит. От реализираните по-характерни разработки са следните:

ЛПР "Видински" - заведена в отдел IV, първоначално по линия на шпионаж, а впоследствие за измяна на родината на тр.ред. Иван Борисов Лападатов въз основа на данни, че кореспондира с

изменничка на родината в Австрия, за която има данни, че работи в полза на американското разузнаване. Бащата на обекта е бивш полицаи, а сега изменник на родината в САЩ и чрез изменничката в Австрия поддържа връзки с обекта. За работа по обекта беше внедрен агент, който за сравнително кратко време успя да спечели доверие пред обекта и последния му довери, че получава пари от Австрия и възнамерява да измени на родината. При естествено създадена се обстановка, се проведе комбинация, при която агента и обекта бяха наказани с арест. При правилно подработени задачи на агента, обекта довери на същия, че се подготвя за измяна на родината заедно с тр.ред.Цеканов и още две девойки от гр.Видин, като смятат да се предвижат до границата с помощта на лице от с.Шишенци. При проведения контролен разпит на тр.ред.Цеканов данните се потвърдиха и се установи, че същия съхранява пистолет на тр.ред.Лападатов, който са искали да използват при бягството си. Дватама трудоваци са предадени на съд и осъдени, а девойките от гр.Видин се използваха за свидетели. Характерно при воденето на разработката е това, че същата се води с много бърз темп.

ГАР "Глупаци" - заведена в отдел VII на 7 войника, въз основа на агентурни данни, че същите се организират да изменят на родината. По разработката е ползван агент "Румен", който се ползва с доверие пред обектите и успя за кратко време да изясни дейността им. Обектите са имали намерение да изменят на родината, като се предвижат до границата с кола на комунални услуги гр.Марица, която ще откраднат. Смятали са да се снабдят с оръжие, като за целта двама от обектите, намирайки се в състава на караул са откраднали 950 патрона и ги заровили недалеч от оградата в земята. Проведен беше контролен разпит на двама от обектите, които потвърдиха данните. При следствието останалите обекти също покриха данните по разработката. Двама от обектите, на които се проведе контролен разпит се използваха за свидетели, а останалите 5, които произхождат от вражески настроени семейства, бяха осъдени на различни години затвор. Характерно при воденето на тази разработка е това, че се осъществи правилно ръководство и възпитание на агента, успешно беше изведен същия при реализацията и разработката се изясни за около 20 дни.

ГПР "Реставратори" - заведена в отдел VIII на един ст. сержант и двама сержанти въз основа на агентурни данни, че се били организирани в нелегална организация, но се съмнявали, че били разкрити и търсели човек, който да ги преведе през граница. Първоначално от обектите беше известен само ст.сержанта. Благодарение умелото ръководство на агентурата съчетано с комбинативност и мероприятие "Рила", в кратко време бяха разкрити и уточнени по именно и останалите обекти. Групата е имала намерение да осъществи бягството си зад граница, като се въоръжи, за която цел са се снабдили със 68 патрони, а пистолети и гранати са щяли да вземат допълнително. След като се изясни цялата дейност на групата, на 14 май 1959 г. беше извършена реализацията. Контролен разпит се проведе на един от сержантите, който потвърди данните и впоследствие беше използван за свидетел, а останалите двама са осъдени на по 13 и 12 години. Характерно при воденето на разработката е това, че се проведеха смели агентурно-оперативни мероприятия, добра комбинативност и правилно ръководство на агентурата, което позволи нейното извеждане при реализацията.

Работата по разработките по линия на измяна на родината през годината определено може да се каже, че е подобренa. Почти всички разработки са водени с бързи темпове и за кратък период от време изяснени и реализирани. Така, ГАР "Глуци" в отдел VII е изяснена само за около 20 дни - реализирана и обектите предадени на съд. В отдел IV са изяснени ЛПР "Тарванов" за 35 дни, ЛПР "Гигов" за 25 дни, ЛПР "Негодник" и ЛПР "Силикозов" за по 12 дни и т.н. За разлика от миналите години през отчетния период са констатирани отделни случаи на провокационно поведение на агентурата, работеща по тези разработки и като се вземе предвид бързото изясняване на разработките, трябва да се каже, че ръководството и възпитанието на тази агентура е значително подобрено. За съжаление обаче през годината се допусна обект на активна разработка в отдел IV да измени на родината, който по-късно беше официално върнат от югославските власти. За невземане достатъчно мерки по предотвратяване бягството на обекта, - оперативния работник беше основателно наказан.

Освен горепосочените разработки, през годината оперативния състав е работил и по 81 ОНД, представляващи по-сериозен

контингент по тази линия. От тях са изяснени 9, препратени са на други органи на ДС 27, един обект при предприемане бягство е арестуван, вербовани са обектите по 3 ОНД и 1 разложен. В края на отчетния период остава да се водят 40 ОНД.

Заделени са към 900 войници и 540 трудовака, които са предимно с хулиганско възпитание, криминалисти и авантюристично настроени, склонни към този вид вражеска дейност. По-голямата част от тях са обезпечени с агентура. Не са обезпечени с агентура главно тези от новия набор.

През годината са получени над 150 сигнала за подготовка за измяна на родината, от които 60 по характерни са заведени на контрол в управлението, срещу 81 водени на контрол в управлението през 1958 г. От получените сигнали 81% са чрез агентурата, 12% от други органи на ДС и 7% от доброволни заявители. От протичащите по сигналите лица, водещи се на контрол в управлението, чрез агентурата са разложени и разубедени 23, заведени са разработки на 12, изяснени 16 и в края на годината остават 9. Сигналите се отнасят предимно за редовия състав. От тях 40% са в трудова повинност, която се характеризира с наситеност на неблагоприятни елементи. Както при разработките, така и при сигналите, оперативния състав бързо е реагирал за тяхното изясняване.

През годината е предотвратени бягството на 78 военнослужещи и трудослужещи, срещу 113 през 1958 г. От тях 39 са протичали по разработки, 23 са водени като сигнали, а за останалите не е имало предварителни данни. Следствие е водено на 35 лица, от които 30 са предадени на съд, срещу 40 през 1958 г., 9 са вербовани и 42 са разложени, разобличени и предупредени.

От предотвратените бягства 16/10 войници и 6 трудоваца/от лицата са заловени на границата или на път за границата, за които управлението не е имало предварителни данни, срещу 16 през 1958 г. Това, че управлението не е имало предварителни данни за намеренията на тези лица показва, че все още съществуват известни слабости по привеждането на контингента в известност и обезпечаването му с агентура.

През отчетния период управлението допусна да изменят на родината 2-ма войника, 5 трудовака и 1 волнонаемен от трудова

повинност, или всичко 8, срещу 1 войник и 4 трудовака през 1958 г. От избягалите зад граница предварителни данни е имало само за един трудовак - обект на активна разработка, за който по горе бе посочено. Избягалите зад граница двама войника са от поделенията, обслужвани от отдел VI. Установи се, че и при двата случая оперативните работници имат вина. При единия случай, агент е знаел за намеренията, но поради отсъствието на оперативния работник не го е уведомил, което е показател за лошото ръководство и възпитание на агента, а при другия случай, оперативния работник не е организиран агентурна охрана и не е провел профилактични мерки на войници, намиращи се в гранична зона, въпреки, че е имал основание, тъй като някои от тях са били авантюристично настроени както е и избягалия войник.

От изнесените данни за работата на управлението по линия на измяна на родината е видно, че този вид вражеска дейност в сравнение с 1958 г. е сравнително по-малка. Трябва да се каже, че това се отнася предимно за армията, докато в трудова повинност такова намаление не се вижда. Намаленията на измяната на родината в армията се дължи преди всичко на сериозно взетите мерки от страна на командването по извращенията на дисциплинарната практика, по която причина през миналата година имаше не малко бягства. На второ място, това е разведряването на международната обстановка, което обстоятелство е по-добре разяснено в армията от партийно-политическия апарат, отколкото в трудова повинност.

Що се отнася до причините за пораждащите се намерения в тези военнослужащи и трудослужащи да изменят на родината, може да се каже, че болшинството от тях са с хулиганско възпитание и авантюристично настроени младежи, а други криминалисти, които трудно понасят ограниченията на казармения живот. Характерни примери в това отношение могат да се посочат следните:

На 16. VIII. 1959 г. е избягъл от поделение 65040-Коларов град ред. Янко Стоянов Танчев, който на 22 с.м. беше заловен в района на с. Желязково, Ямболски окръг на път за границата, с цел да избяга в Турция. От разследването на случая се установи, че на 14. VIII. 1959 г. на ред. Танчев е било съобщено от командването че е осъден на 3 години за извършена от него кражба като граждан

Като се има предвид, че ред.Танчев е имал хулигански и криминални прояви и подсилен от горепосоченото обстоятелство, той решава да избяга в Турция. С цел да заблуди командването при напускането на поделението е оставил бележка, че отива в ДЗС "Шабла" по лични въпроси и ще се върне на 18 с.м.

Ред.Танчев произхожда от добро семейство, баща му е починал. Като граждан често се самоотлъчвал от близките си и е скитал, без да го знаят същите къде ходи. Имал е хулигански прояви и наклонност към кражби.

На 12.IV.1959 г. сутринта е избягъл от поделение 65030-с.Бояново, Ямболско нововербования агент ред.Димитър Станоев Атанасов с автомат "Калашников" и същият ден вечерта беше заловен на около 500 м. от границата в района на с.Крайново, Ямболско. Установи се, че ред.Атанасов като граждан, а и след това като войник е имал голямо влечение към четене на книги, в които се описват известни приключения. През м.декември 1958 г. е прочел книгата "През девет земи", която му е оказала голямо влияние, за да се породи в него стремеж към странствуване. В началото на 1959 г. по време на занятие в района на границата същият е мислил да предприеме бягство, но не се решил. На 8.IV.1959 г. като дневален е източил от мотор половин литър бензин за почистване лентата на картечницата, по който повод ротния му командир му казал, че ще подаде писмо до командира на поделението, който може да го предаде на съд. Това обстоятелство е подсилило авантюристичните му стремежи и решава да избяга зад граница. Автоматата е вземал без патрони, с цел да се мотивира в граничния район, че е по служба.

Произхожда от добро семейство, член е на ДКМС. Като граждан е бил строителен работник.

На 12.VII.1959 г. по време на градски отпуск е избягъл от дисциплинарно-изправителната рота към трудова повинност в с.Чернево, Варненско тр.ред.Тодор Атанасов Желев, обект на активна разработка, който успя да избяга в Югославия, а през м.октомври с.г. беше върнат официално от югославските власти.

Тр.ред.Желев е роден през 1938 г., със второкласно образование. Произхожда от бедно селско семейство. Още от малък е оставен без контрол и до 1951 г. е имал регистрирани около 13

кражби. През същата година с друг младеж преминава нелегално границата за Турция и от там с редовни документи заминал за Бразилия, където престоял 3 години. През 1954 г. се завръща официално в България и в началото на 1956 г. отново избягъл в Турция, а след няколко месеца официално пак се завръща в България. Като трудовак е осъден на 18 месеца за дезертърство, която присъда е излежал в дисциплинарно-изправителна рота.

В работата си по предотвратяването измяна на родината, оперативния състав при управлението, ръководейки се от социалния произход на лицата и политиката на партията е провежда главно разложителна дейност, което се потвърждава и от факта, че от 78 предотвратени бягства, 35 от лицата само са предадени на следствие.

През отчетния период от поделенията на народната армия са извършени 35 дезертърства, срещу 62 през 1958 г. и в трудова повинност 55, съответно срещу 54, или всичко 90. Това са бягства с цел отклонение от службата, но не и с цел измяна на родината. Същите са извършени от младежи с лошо възпитание, болшинството от които са с хулигански прояви. Много от тях при бягството от поделенията недооценяват постъпката си. Това се потвърждава от факта, че някои от тях сами се завръщат в поделенията, а за други след залавянето им се установява, че са бягали, за да отидат при близките си.

Предстоящи задачи в работата на управлението по тази линия са главно обезпечаване с агентура изцяло контингента годен за измяна и подобряване ръководството и възпитанието на същата, с цел да се долавят предварително намеренията за измяна. Бързо реагиране на сигналите и своевременно изясняване разработките по тази линия. Ръководейки се от политиката на Партията и съобразявайки се със социалния произход на имащите намерение да измяна все по широко да се провежда разложителна дейност сред тях.

х х х

Освен по контраразузнавателна линия и по измяна на родината през годината в поделенията на народната армия и трудова повинност са получавани данни за провеждане на друга форма на вражеска дейност, като контрареволуционни организации, вредител-

ство, диверсия и саботаж, кражба на оръжие и боеприпаси, вражеска агитация и пропаганда и др. По тези линии през годината са водени 49 активни и предварителни разработки с 56 лица и 67 анонимни разработки.

По линия на контрареволуционните организации през годината в управлението са водени 10 разработки с 15 лица, срещу 23 разработки с 31 лица през 1958 г. От водените лица на разработки по тази линия само едно е реализирано, а останалите, изяснени и прекратени по недоказаност-1, препратени на други органи на ДС-7, преминали в ОНД-5 и разложени-1. В края на отчетния период по тази линия в управлението няма разработки. Освен разработки-те, през годината за този вид вражеска дейност са получени и 19 сигнали, които своевременно са изяснени.

Реализираната разработка е ЛАР "Прилеп" - водена в отдел IV на тр.редник за участие в контрареволуционна организация с цивилни младежи. Данните са получени от Окръжно управление МВР-Плевен. По обекта се ползваха двама агенти, но те не можах да изяснят дейността му. От съвместните мероприятия с Окръжно управление МВР-Плевен се установи, че групата е имала задача да събира оръжие, което да използва при подходящи условия. През м.декември 1959 г. разработката бе реализирана. Обектите потвърдиха данните и се реши да бъдат съдени само трима, включително и нашия обект.

Оперативния състав през годината своевременно е реагирал и бързо е изяснявал както разработките, така и сигналите за контрареволуционни организации и групи.

Както се вижда и от числото на разработките, през отчетния период в сравнение с 1958 г. вражеската дейност по тази линия в армията и трудова повинност е значително намалела. Това се обяснява до голяма степен с разведряването на международното положение и успехите на социалистическото строителство в нас, съчетано с възпитателната работа в армията и трудова повинност.

През отчетния период от поделенията на армията и трудова повинност са изчезнали и изгубени 11 пистолета и 1429 патрона, от които са издирени 4 пистолета и 311 патрона /данните не се отнасят за оръжието и боеприпасите иззети при опитите за измяна. За кражба на оръжие и боеприпаси и незаконно притежаване

19. - 115

на такова през годината са водени 5 ЛПР, една от които е изяснена, обектите по 2 са вербовани и по 2 разложени.

По-характерна от водените разработки е ЛПР "Бурма" - заведена в отдел VI на войник въз основа на данни от участък МВР-Ботевград, че обекта е изпратил на свой близък пистолет. В процеса на разработката се установи, че обекта действително е изпратил такъв пистолет, който откраднал от своя казайн - обект на ДС. След координиране на работата със съответните органи на ДС, се реши и обекта беше вербован за изясняване от къде неговия казайн притежава пистолет. Установи се, че казайна му като войник в армията е откраднал пистолета. Материалите са предадени на съответните органи на ДС.

Освен горепосочените разработки за издирване на изчезнало оръжие и боеприпаси е работено и по 18 анонимни разработки, 9 от които продължават да се водят. Получени са също и 31 сигнала, от които само един остава неизяснен. С изключение на случаите при подготовка за измяна, други случаи на кражба на оръжие и боеприпаси с контрареволуционна умисъл не са установени.

В сравнение с 1958 г. през отчетния период оперативния състав е проявявал по-голяма активност в работата по тези разработки. В някои поделения на армията съществува лоша отчетност и съхранение на оръжието и боеприпасите, което създава условия да се краде или изгубва същото. Това не се установява своевременно, а при разследване случаите на изчезнало оръжие, по която причина управлението несвоевременно сигнализира командването за отстраняването на нередностите.

По линия на вредителство, диверсия и саботаж в управлението са водени 2 активни, 6 предварителни и 13 анонимни разработки. От активните и предварителните разработки 3 са преминали в ОНД, 2 са изяснени, 1 е изпратена на други органи на ДС, обекта на 1 е разложен и 1 активна остава да се води. От анонимните 9 са изяснени и 4 продължават да се водят.

Разработката, която остава да се води е ЛАР "Вредител", заведена в отдел V-ти на войник в НВУ-ще Д.Митрополия. Разработката възникна въз основа на агентурни данни, че обекта системно слага вода в резервоарите на колите и е разменял кабелите на същите, вследствие на което за кратко време колите са излизали

20.-
467

от строя. В процеса на работата по разработката обекта довери на агента, че уринира в резервоарите на колите и разменя кабелите им, за да не могат да излизат навреме на старта, с цел да не се проведат навреме полетите. От направения химически анализ на бензина, се установи, че действително същия съдържа урина, установи се също, че действително има случаи на разменяне на кабелите на колите. Чрез агентурата се получиха данни още, че обекта търси начин да се снабди с пистолет, като смята да открадне такъв от някои офицер. В указанията си обекта посочва, че е ходил в турското консулство в Пловдив и е поддържал връзка с някаква жена от Франция. От мероприятие 9 се установиха някои от връзките му, между които и един войник от поделенията в София. При направения секретен обиск на последния се намериха писма от обекта, в едно от които същия между другото пише: "Онова, което са открили стои заровено в земята и сега не може да се вземе, тъй като мястото където се намира сега е забранена зона и не може да се отиде". Запланувани са активни мероприятия за довеждане разработката докрай.

По линия на вредителство, диверсия и саботаж през годината е работено и по 13 сигнала, които са изяснени.

Друга форма на вражеска дейност, която се проявява в армията и трудова повинност е вражеската агитация и пропаганда. По тази линия са водени 23 активни и предварителни разработки, от които 4 са преминали в ОНЦ, изяснени са 2, препратени на други органи на ДС-2, обектите по 5 са вербовани, по други 5 разложени, 1 е реализирана и в края на годината остава да се водят 4. Освен тези разработки, водени са и 18 анонимни, предимно за писане лозунги, хитлеристки знаци и късане портрети на ръководители.

Характерна разработка по тази линия може да се посочи ЛПР "философ" - заведена в отдел IV на трудовак, син на свещеник, завършил висше духовно образование, затова че същия е разпространявал в поделението религиозна литература с реакционно философски възгледи. Разработката беше реализирана, като литературата е иззета, а обекта вербован. При реализацията, същия даде ценни данни за лица от духовенството, които са изпратени до съответните органи на ДС.

21.-

465

При международни и вътрешни събития, като изпращането на космически ракети до Луната от Съветския съюз, посещението на др. Хрущов в САЩ и др., чрез агентурата са долавяни редица вражески изказвания на враждебно настроени военнослужащи и трудослужащи и политически неукрепнали такива, за което своевременно е информирано както ръководството на МВР, така и ръководството на МНО за вземане мерки по партийно-политическата работа в армията.

През годината е работено и по 724 ОНЦ, обектите на които представляват контингент по горепосочените линии на вражеска дейност. Най-много от тях са близки на репресирани от народната власт - 243, следвани от бивши членове на фашистки и опозиционни партии - 140, кулашки и буржоазен произход, които продължават да стоят на враждебни позиции - 106, съдени за различни престъпления - 103, царски офицери и бивши служители в РО, РС и полицията - 51 и т.н. Около 90% от горепосочения контингент е обезпечен с агентура.

Като слабост в работата на оперативния състав по горепосочените линии на вражеска дейност, трябва да се посочи слабата работа по анонимните разработки. Редица такива разработки се водят с години наред и поради изменение на обстановката се идва до положение същите да се прекратяват, без да се установяват авторите на вражеската дейност, какъвто е случая в отдел VIII, където през годината са прекратени 6 такива разработки. Не се прави достатъчно анализ на наличните материали, поради което в повечето случаи, работата се насочва в погрешна насока.

Ръководството на управлението ще обърне внимание на ръководствата на отделите и отделенията, а и лично то ще вземе участие за указване по системен контрол и конкретна помощ на оперативния състав в работата по анонимните разработки.

х х х

Ръководството на управлението, считайки, че работата с агентурата е основния въпрос, от който зависят успехите в борбата ни срещу капиталистическите разузнавания и контрареволуционните елементи, през отчетния период е контролирало и подпомагало отделите, отделенията и оперативния състав както по придобиване-

22.-
766

то на агентура, така и по нейното ръководство и възпитание.

През годината от оперативния състав при управлението са ползвани 5141 агенти, срещу 5278 през 1958 г. От тях по разработки са ползвани 1038, по обкръжението 360, а останалите 4103 за обезпечаване контингента. От посочените агенти ползвани през 1959 г. са нововербовани 1662, от които на патриотична основа са вербовани 1521, на компрометираща 118 и 23 на постепенно привличане. От тях из средите на турското малцинство са 126, срещу 109 през 1958 г. Прави впечатление, че болшинството от нововербованата агентура е придобита на патриотична основа. Това се дължи на обстоятелството, че повечето от агентурата е от войнишкия състав, които нямат компрометиращо минало или друга вражеска дейност.

Ползваната агентура през годината по служебно положение се разпределя: офицери-426, старшини и сержанти-490, войници-3293, волнонаемни-572 и цивилни-360. От ползваните агенти през годината поради уволнение на стария набор и други промени в края на годината остават 3220. С тази агентура е почти обезпечен контингента от стария набор, но що се отнася до контингента от новия набор, който постъпи в армията преди два месеца, същия не е изцяло обезпечен агентурно и е предстоящо придобиването на агентура за обезпечаването му. Недостатъчна е също агентурата, работеща по обкръжението на военнослужащите и военните обекти.

През годината оперативния състав в работата си с агентурата е ползвал 783 резиденти, от които поради станали промени в края на годината остават 608. От тези 608 резидентите обаче, поради уволнението на стария набор и станалите размествания в поделенията само 413 ръководят агентура на брой 915 агента. Това обстоятелство се получава в края на всяка година, което е характерно в агентурно-оперативната работа на управлението. Що се отнася за през годината, то може да се каже, че работата с резидентурите беше изградена добре. Така например в отдел VI през летния сезон почти цялата войнишка агентура не работеща по разработки, беше предадена на резиденти, а в отдел VII към 90% от тази агентура също беше предадена на резиденти.

В сравнение с миналата година, през отчетния период, оперативния състав е постигнал известни успехи в ръководството и

23. 467

възпитанието на агентурата, което се потвърждава от посочените примери на реализираните разработки, "своевременното изясняване на сигналите и това, че 70% от получените сигнали са получени чрез агентурата. Въпреки, че през годината са регистрирани 37 разшифровани агента, срещу 35 през 1958 г., то като се има предвид, че голяма част от тях бяха установени, в началото на годината и от разследването се установи, че същите са се разконсперирани още през 1958 г. може да се каже, че през 1958 г. разшифрованата агентура е повече от тази през 1959 г. През годината са установени 5 агент-предатели, срещу 14 през 1958 г. Това също е показател, че има подобрене в ръководството на агентурата. Естествено е, че в резултат на успехите в ръководството и възпитанието на агентурата, е увеличено и числото на качествените агенти в управлението, от които могат да се посочат за пример следните:

Агент "Снарят" - в отдел VI, който е вербован на постепенно привличане, син на бивш агент на полицията, които данни за баща му е съобщил самия той доброволно. По време на събор на българо-югославската граница беше проведена комбинация, при която агента установи връзка с изменник на родината, който се намира в Югославия и установи това, че последния няма намерение да се завърне в нашата страна. Има възможност да работи и по други изменници на родината и тяхните връзки. Проверяван е, при което е установено, че работи честно с органите на ДС.

Агент "Живков" - вербован в отдел V, има добри перспективи да работи по контраразузнавателна линия. Обект довери на агента, че има вуйчо на работа във Ватикана като духовно лице, с когото поддържа писмени връзки. Друг обект му довери, че има приятел в гръцката легация, с когото се е срещал и е предоставил телефонният му номер на агента да се свърже с него.

Агент "Доргут" в отдел IV, по чийто данни е заведена разработка и са предотвратени две бягства зад граница. Подобни са агентите "Стоянов" и "Павел" в отдел VI; "Христо" и "Велинов" в отдел VII; "Соколов" и "Петров" в отдел IV; "Драганова" и "Андреев" в отдел IX и др.

При наличието все пак на разшифровани се и минали на предателство агенти през отчетния период, а така също и липсата

24.-

на резултати по контраразузнавателна линия показва, че все още се допускат слабости при ръководството и възпитанието на агентурата. Някои оперативни работници не се ръководят от принципите за ръководството и възпитанието на агентурата. Така капитан Маринов от отдел VII след вербовката на агент "Кавалджиев" е провеждал срещите със същия на открито и накратко, без последния да е писал донесения. След известно време агента е бил преведен в поделение обслужвано от капитан Генев към същия отдел. При възстановяване на връзка, агента е съобщил, че за пръв път чува, че трябва да дава писмени сведения и че не знае как да ги пише.

Редица оперативни работници поставят общи задачи на агентурата и не провеждат възпитателна работа на същата. Не създават обстановка, при която агентурата да споделя макар и лични въпроси с тях. Така през годината беше установено, че агент "Зен" при капитан Ангелов от отдел VII се разшифровал пред обекта, към който е насочен. Установи се, че още при вербовката, която е извършил капитан Матеосян от същия отдел, агента се е убил на органите на ДС, затова че е използван като основен факт при вербовката самоотлъчката му, която е направил, за да види болната си майка. Това агента не го споделил нито с капитан Матеосян, който го е вербовал и ръководил известно време, нито с капитан Ангелов, който е поел по-нататъшното му ръководство, а го споделил с обекта, към когото е насочен.

Въпреки, че са постигнати известни успехи по въпроса за проверката на агентурата, то все още това не е станало система в работата на оперативните работници, а там където се прави такава в повечето случаи не се отразяват в делата на агентурата резултатите от същата.

Все още при подбора и изучаването на кандидатите за вербовка, някои оперативни работници се отнасят формално. По тази причина, през отчетния период са провалени 20 вербовки, срещу 22 през 1958 г. При провалените 5 вербовки в отдел VII, се установи, че оперативните работници са се отнесли формално към изучаването на кандидатите. Последните са имали враждебно отношение към народната власт и неправилно отношение към органите на ДС, което оперативните работници не са установили при изучаването им. Дори капитан Ангелов вместо проучване по линия на ДС, за кандидата е изготвил такъв рапорт въз основа на характеристиката, която е

изпратена от военното окръжие и в която не са били отразени всички необходими за кандидата данни. При капитан Димов в отдел VIII един месец след вербовката на агент, последния с картечен пистолет направи опит да измени на родината, като избяга в Турция. Установи се, че капитан Димов при изучаването на кандидата, не е установил авантюристичните му настроения и други качества, които са го подтиквали към измяна. Кандидатите за вербовка недостатъчно се изучават чрез агентурата.

През годината оперативния състав по-добре е работил по вербовка на агентура с перспективно използване. Такива агенти са вербовани 56. В отдел VII е вербован агент "Красин" - войник, с добри лични и разузнавателни качества. Същия произхожда от бивше фабрикантско семейство. Баща му е завършил индустриална химия в Германия, а майка му френски колеж в Пловдив. Самият той владее много добре френски език, немски, италиански, руски и отчасти английски. По негови данни се установиха войници, които кореспондират с лица от Западна Германия. За сега същия изпълнява добре поставените му задачи.

Важно условие за доброто ръководство и възпитание на агентурата, е срещането на същата в я/к. През годината оперативния състав при управлението е разполагал с 919 я/к, от които през годината са придобити 318, срещу 139 през 1958 г. По различни причини са отпаднали 166, срещу 217 през 1958 г. и в края на отчетния период остават 734, а в края на 1958 г. са били 690. Видно е, че оперативния състав се е отнесъл с необходимата сериозност към този въпрос. Трябва да се отбележи обаче, че докато болшинството от агентурата от щатния състав и тази от обкръжението се среща в я/к, то този процент при агентурата от редовия състав е сравнително по-малък.

От посоченото по работата ни с агентурата е видно, че са постигнати известни успехи. Предстоящи задачи в това отношение са придобиването на нова агентура за обезпечаване контингента от новопостъпилия набор, придобиване на перспективна агентура и значително подобряване ръководството и възпитанието на агентурата, работеща по контраразузнавателна линия.

х х х

През отчетната година от управлението са арестувани

26.-

Арестувани

за извършена вражеска дейност с около 50% по-малко лица отколкото през 1958 г. Така например през 1958 г. са били арестувани 88 лица, а през отчетната 1959 г. са арестувани 46 лица, от които 24 са от поделенията на армията, 20 от поделенията на ГУТП и 2 цивилни лица.

По характер на вражеската дейност арестуваните се разпределят така: подготовка за измяна на родината 35, /21 от армията и 14 от ГУТП/; кражба на оръжие и боеприпаси 5 /3 от армията и 2 цивилни лица/; дезертърства 4 от ГУТП; участие в контрареволуционна организация 1 лице от ГУТП и за вражеска агитация и пропаганда 1 лице от ГУТП.

Както през 1958 г., така и през 1959 г. най-много лица са арестувани за опит и подготовка за измяна на родината - 35, от които 11 са протичали по разработки и 24 са арестувани инцидентно. По-малко лица са арестувани за кражба на оръжие и боеприпаси - 5, от които 3 войници и 2 цивилни лица, арестувани инцидентно и за дезертърство 4 трудовака арестувани също инцидентно.

От арестуваните 46 лица по разработки са протичали 17 и инцидентно са арестувани 29 лица, което показва, че все още има случаи когато не се получават предварително данни за извършването на вражеската дейност, а това се установява едва след като вече е извършена такава и е невъзможно да се предприемат други мерки освен да се арестуват лицата.

По социален произход арестуваните се разпределят така; от средно селско-22 /по 11 от армията и ГУТП/; бедно селски-9 /от армията 6 и от ГУТП-3/; работнически-7 /от армията 2 и от ГУТП-5/; кулашки и буржоазен-6 /от армията-5 и от ГУТП-1/; от чиновнически и занаятчийски по 1 от армията.

Не малкия брой на арестуваните, за които управлението не е имало данни, говори, че при заделянето на контингента годен за измяна на родината оперативния състав все още недостатъчно обръща внимание на тези с хулигански прояви и склонни към авантюра, макар същите да нават чужд произход.

27.-

По служебно положение арестуваните изхождат предимно от войнишки среди - 39 /от армията 21 и трудослужащи 18/; старшини и сержанти - 4 /от армията 3 и от ГУТП 1/; волнонаемни 1 от ГУТП и цивилни 2.

От арестуваните 25 са безпартийни /10 от армията и 15 от ГУТП/ и 21 са членове на ДКМС /16 от армията и 5 от ГУТП/.

Болшинството от арестуваните по народност са българи - 42 /25 от армията и 17 от ГУТП/; останалите са, турци-1, и от ГУТП и други народности-3 /от армията 1 и от ГУТП-2/.

От арестуваните 46 лица на съд са предадени 37; освободени са по оперативни съображения 2 /за измяна/; освободени от следствие за доброволен отказ от измяна 2; в производство остават 5 лица - 3 за кражба на оръжие, 1 за измяна и 1 за контрареволуционна организация.

Предадените на съд 37 лица са наказани от съда както следва:

- осъдени до 5 години - 14 лица, от които за подготовка за измяна 9 /от армията 5 и от ГУТП 4/; за кражба на оръжие 2 - от армията; за вражеска агитация 1 от ГУТП и за дезертърство 2 от ГУТП;

- осъдени от 5 до 10 години са 16 лица, от които за измяна 14 /по 7 от армията и ГУТП/ и за дезертърство 2 от ГУТП;

- осъдени от 15 до 20 години са 2 - за измяна на родината по 1 от армията и трудова повинност.

Следствените дела водени през годината са приключвани в срок, а някои и предсрочно. Не са забелязани нарушения в следствената практика от страна на следователите. Следствените дела са изготвяни качествено и нямаме случаи на върнато дело от прокуратурата за доразследване или такива, по които обвиняемите да са били оправдани от съда.

Освен арестуваните през годината са задържани до 48 часа още 89 лица, срещу 94 за 1958 г. От същите 31 са военнослужащи и 58 трудослужащи. По разработки са протичали 66; по сигнали са задържани 4 и инцидентно са задържани 17.

По линия на вражеската дейност задържаните се разпределят така: дезертърства-58 /от армията 22 и от ГУТП 36/; саботаж 3 /от армията 1 и от ГУТП 2/; сигнали за шпионаж 3 - от ар-

мията 2 и от ГУТП 1; кражба на военно имущество 1 от армията; кражба на оръжие и боеприпаси 6 /от армията 1 и ГУТП 5/; вражеска агитация 15 /от армията 3 и ГУТП 12; контрареволуционни организации 2 от ГУТП и 1 агент предател.

По служебно положение задържаните са офицери-1, старшини-1, волнонаемни-2, цивилни-2 и войници-83.

От задържаните 2 са предадени на съд чрез командването, като един е осъден на една година и 3 месеца, а за другия няма резултати. Осъденият е задържан за вражеска агитация, а другия за кражба на военно имущество. Изпратени са в дисциплинарна рота 4 лица - за измяна 3 и за кражба на оръжие и боеприпаси 1. Вербовани са 15 лица - за измяна 11, сигнал за шпионаж 1, кражба на оръжие 1 и вражеска агитация 2. От дезертиралите 4 са предадени на строевото командване. Предупредени и филтрирани са 67 лица, от които 39 за бягство /11 военнослужащи и 28 трудослужащи/; за саботаж 3 /1 от армията и 2 от ГУТП/; сигнал за шпионаж 2; кражба на оръжие 5; вражеска агитация 12, за участие в контрареволуционни организации 2 и агент предател 1.

Голяма част от задържаните са филтрирани и предупредени, тъй като произхождат от близки нам среди.

к х х

По отношение стила и метода в работата при ръководящия и оперативен състав на управлението може да се каже, че в сравнение с миналите години е налице по-добра организация в работата, по системен контрол и оказване помощ на оперативните работници. Основните въпроси в работата се планират в шестмесечните планове от управлението, а отделите и отделенията в тримесечните. Ръководящия състав по-често слиза по места, където запознавайки се с оперативната обстановка е давал конкретни указания, а повечето от тях при по-важните агентурно-оперативни мероприятия е взимал лично участие. Повишена е взискателността и контрола от ръководителите към подчинените им оперативни работници в сравнение с предната година.

При установени неблагоприятия в служебната работа ръководството на управлението своевременно е реагирало и то така, че да се предпази целия оперативен състав от подобни прояви. Така

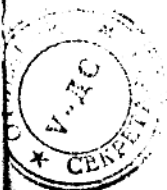

например, в началото на отчетния период се получиха данни за масово разшифрована агентура при капитан Динев и капитан Янев в отдел VIII. След като се проанализираха причините от управлението се подработи и изпрати обзор по този въпрос, който беше разгледан пред целия оперативен състав. При получаване на данни за лош стил в работата на полковник Арабаджиев - бивш началник отдел VI, се направи опит да му се помогне, но същия не се отнесе самокритично към тези си слабости, по която причина беше уволнен от управлението и допуснатите от него слабости бяха разгледани пред оперативния състав. Подобен е случая и с майор Радославов - бивш началник отделение в отдел VII, за който се установи, че е задушавал критиката в партийната организация при ръководеното от него отделение и е имал нечестно отношение към ръководството.

Общо взето ръководството на управлението значително е скъсало с канцеларско бюрократическия метод на работа, за който остро беше критикувано в решенията на Колегиума. Повече време се отделя за оказване конкретна помощ и контрол на място при оперативните работници и отделенията.

През годината сериозна помощ на служебното ръководство е оказвала партийната организация както в управлението, така и по отделите. Основните задачи, които са стояли пред управлението, са били и задачи на партийните организации, които със съвременни партийни мероприятия са подпомагали тяхното изпълнение. Връзката между служебното и партийно ръководство е по-делова. Комунистите ръководители от управлението и тези от отделите при отиването им по места търсят партийните секретари и организации, подпомагат ги на място, което оказва положително влияние за укрепване колектива и подобряване работата.

Както по служебна, така и по партийна линия са проведени редица мероприятия да обмяна на опит. През м.април 1959 г. управлението проведе четиридневно съвещание с началници отделения, на което се обмени опит по ръководство и възпитанието на агентурата, по обезпечаването на контингента с агентура, по партийната работа и други въпроси. През годината са проведени три съвещания с началниците на отдели по важни въпроси от агентурно-оперативната работа. За обмяна на опит са използвани и обзорите. Така по реализираните групови разработки "Глупаци" - водена в

отдел VII и "Реставратори" в отдел VIII по линия на измяна на родината бяха изпратени такива за разглеждане пред целия оперативен състав. Но постигнатото по стила в работата все още не отговаря на изискванията. Съществен недостатък в стила на работата на ръководството на управлението е незадоволителния контрол и високостепенност към ръководствата на отделите и някои отделения. Факта, че само през второто шестмесечие са пресрочени 26 ЛПР, водени са безрезултатно 40 анонимни разработки и бавно са изяснявани 58 сигнала в цялото управление, потвърждава горното. Недостатъчна е помощта от управлението на място за подобряване стила в работата на ръководствата на отделите. Примерът с предважителните и анонимни разработки и сигналите показва, че и в тяхния стил на работа съществуват сериозни слабости. Незадоволителна е конкретната високостепенност от ръководствата на отделите V, IX и др. Сериозни недостатъци има в организацията на работата както при някои оперативни работници, така и в някои ръководства на отделения и отдели. Трябва да се отбележи също, че някои оперативни работници не проявяват необходимата активност и самоинициатива, а чакат указания от ръководителите си.

Подобрена е информацията в управлението. При по-важните произшествия станали през годината и констатирани характерни вражески изказвания в армията и трудова повинност, ръководството на управлението по-редовно и своевременно е информирало ръководствата на МВР и МНО.

Ръководството на управлението се е стремяло да използва правилно наградите и наказанията за възпитание на целия оперативен състав и повишаване активността в работата. Така 4 оперативни работници са наградени със значката "Отличник на МВР", началник на отделение и оперативен работник са наградени с часовници, а на 44 души от оперативния състав е изказана служебна благодарност.

За допуснати сериозни слабости в служебната работа са наказани един началник отделение, един зам.началник отделение и 16 оперативни работници.

През годината не са констатирани дисциплинарни нарушения от оперативния състав и наказания за такива нарушения от управлението няма.

В организирания курс по специална подготовка без откъсване от работа е включен целия оперативен състав. В курса за разлика от миналите години са включени повече въпроси взети от практиката.

В партийната просвета е включен целия оперативен и технически състав, чиято подготовка се контролира предимно от партийните организации.

НАЧАЛНИК НА УПРАВЛЕНИЕ V-ДС

ГЕН.МАЙОР: З. Верзиев

16 януари 1960 г.

Отпеч. в 3 екз.
разм. № 80/60 г.

